

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2017, sp. zn. 6 To 297/2017, ECLI:CZ:KSUL:2017:6.TO.297.2017.1

Číslo: 6/2022

Právní věta:

Autobus obsluhující linku městské hromadné dopravy není obecně prospěšným zařízením ve smyslu § 132 tr. zákoníku.

Soud: Krajský soud v Ústí nad Labem

Datum rozhodnutí: 13.09.2017

Spisová značka: 6 To 297/2017

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obecně prospěšné zařízení

Předpisy: § 132 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2018, sp. zn. [7 Tdo 1600/2017](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. [6 Tdo 1130/2011](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Ústí nad Labem podle § 256 tr. ř zamítl odvolání státního zástupce podané v neprospěch obžalovaného M. D. proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. 27 T 4/2017.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. 27 T 4/2017, byl obžalovaný M. D. uznán vinným ze spáchání přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že dne 12. 3. 2016 kolem 6:55 hodin na tzv. točně vozidel městské hromadné dopravy v ulici XY v Ústí nad Labem hodil dva kameny proti skleněné výplni zadního okna zde stojícího autobusu tov. zn. XY, linky 55, kterou rozbil, přičemž svým jednáním způsobil poškozené obchodní společnosti – Dopravnímu podniku města Ústí

nad Labem škodu v celkové výši nejméně 27 963 Kč; v důsledku popsaného jednání byl tento autobus dne 12. 3. 2016 v 7:30 hod. nahrazen jiným vozidlem a poškozený autobus byl odstaven z provozu na dobu jeho opravy až do dne 21. 3. 2016.

2. Za to byl obžalovanému uložen podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 3 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 12 měsíců, za současného uložení povinnosti podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný zavázán povinností zaplatit poškozené obchodní společnosti - pojišťovně Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, jako náhradu majetkové škody částku ve výši 7 963 Kč a poškozené obchodní společnosti Dopravnímu podniku města Ústí nad Labem jako náhradu majetkové škody částku ve výši 20 000 Kč; podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla tato obchodní společnost odkázána se zbytkem nároku na náhradu majetkové škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti tomuto rozsudku podal státní zástupce bezprostředně po jeho vyhlášení do protokolu odvolání, které následně odůvodnil. Upřesnil, že odvolání směřuje v neprospěch obžalovaného a brojí jím proti soudem učiněné právní kvalifikaci skutku a proti výroku o trestu na to navazujícímu. Svůj opravný prostředek státní zástupce konkrétně odůvodnil tím, že se nelze ztotožnit se závěrem soudu zejména v tom smyslu, že podle jeho názoru v případě napadení autobusu MHD nejde o obecně prospěšné zařízení ve smyslu výkladového ustanovení § 132 tr. zákoníku, takže nelze užít pro právní kvalifikaci skutku ustanovení § 276 tr. zákoníku. Soud bezesporu velmi pečlivě zkoumal znění ustanovení § 132 tr. zákoníku, k jazykovému rozboru zákonem užitých výrazů využil dokonce odborné lingvistické literatury, avšak podle názoru státního zástupce nerespektoval smysl výše zmíněných zákonných ustanovení a zákonodárcovu vůli jako takovou. Je třeba připomenout, že zákonodárce při tvorbě shora citovaných ustanovení projevil vůli přísněji postihovat jednání pachatelů, kteří svým počínáním napadají věci či soubory věcí, které svou povahou a účelem přesahují potřeby a zájmy jednotlivce (zejména pak vlastníka či oprávněného uživatele), neboť tyto věci slouží širšímu blíže neurčenému okruhu osob, čímž je mimo jiné založena jejich tzv. obecná prospěšnost. Při poškození takových věcí či ohrožení jejich provozu tedy způsobený následek dopadá plošně na podstatně větší okruh lidí. Pachatele by pak měla odrazovat citelně přísnější trestní sazba, kterou je při spáchání takové trestné činnosti ohrožen, a pokud se toho přesto nezdrží, má mít takto přísnější trest výchovný efekt nejen pro něho samotného, ale i pro okolní společnost. Pachatel je tak veden k pečlivější úvaze nejen o tom, zda podnikne útok, či nikoli, ale i k úvaze, na jakou věc útočí a jaké následky může mít jeho jednání. Odborná literatura pak uvádí, že „obecně prospěšnými zařízeními jsou ta zařízení, která jsou obecně v tomto ustanovení vymezena. Jde o taxativní výčet těchto zařízení, která představují buď technicky složitější veřejná zařízení, která podle své povahy slouží potřebám velkého okruhu osob, a využívá je tak neomezená část veřejnosti, anebo slouží omezenému množství osob za předpokladu, že jsou technicky složitější nebo mají velký význam z hlediska společnosti a mají veřejnou povahu (k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1386). I při taxativní povaze výčtu okruhu věcí, které lze podle zákona považovat za obecně prospěšná zařízení, nespatřuje státní zástupce důvod, proč by nebylo možno autobus MHD podřadit pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“. Bez větších pochybností jde o technicky složitější věc, která slouží k potřebám velkého okruhu osob, a jakožto vozidlo MHD ji skutečně využívá neomezená část veřejnosti. Pokud by bylo nezbytně nutné držet se striktně jazykového významu výrazu „zařízení“, což zdůraznil soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku, byly by z příslušné právní ochrany automaticky vyňaty všechny dopravní prostředky včetně zejména těch technicky složitějších (kromě vozidel drážních), s čímž se státní zástupce neztotožňuje. Neshledává zde totiž jakýkoli rozumný a akceptovatelný důvod, proč by požívaly silnější právní ochrany věci, které slouží k zajišťování veřejné dopravy, aniž by se taková ochrana vztahovala na dopravní prostředky samotné. Při útoku na dopravní prostředky, obzvláště jsou-li v

pohybu, tak bezesporu hrozí v návaznosti na povahu útoku újma na zdraví či dokonce na životě cestujících a posádky, konečně též újma na majetku, která při obvykle vyšší ceně dopravního prostředku samotného a jeho komponentů dosahuje zpravidla vysokých hodnot. Při striktní interpretaci zákona, kterou zaujal soud prvního stupně, by pak byl útok např. proti trolejbusu MHD, který je již tzv. drážním vozidlem, zapotřebí právně kvalifikovat jako trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 tr. zákoníku. Napadne-li však pachatel naprosto totožným způsobem „pouze“ autobus MHD, bylo by možno učinit právní kvalifikaci skutku nanejvýš jako přečin poškození cizí věci podle § 228 tr. zákoníku, kde navíc zákonodárce ani nerozlišuje, zda byla věc vyřazena z provozu či nikoli, a soud by se mohl pohybovat nanejvýš v rámci dané trestní sazby při úvahách o výši trestu. Nelze pominout, že následky by v obou případech byly prakticky shodné - vyřazení vozidla z provozu, obstarání náhradního vozidla, diskomfort a jiné obtíže způsobené cestujícím, vynaložení nákladů na opravu atd. Takto nedůvodně rozdílný přístup k posuzování *de facto* totožného jednání je tudíž namíste vnímat jako neopodstatněný až nespravedlivý.

4. Pokud státní zástupce při podání obžaloby kvalifikoval posuzovaný skutek rovněž podle § 276 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, pak tak učinil z důvodu, že rozbitím zadního skla autobusu musel být tento z bezpečnostních důvodů odstaven z provozu až do doby jeho opravy, čímž tedy došlo k poruše v jeho provozu. Na tom nic nemění ani fakt, že by napadený autobus teoreticky byl schopen jízdy jako takové. Podstatné ovšem je, že v návaznosti na další respektované normy a pravidla (především ty bezpečnostní povahy) nebylo jeho řádné fungování přípustné. Odůvodnil-li soud nepoužití této kvalifikované skutkové podstaty tím, že byl „rozbitý“ autobus nahrazen asi za 30 minut po incidentu novým vozidlem, a nelze proto hovořit o skutečné poruše v jeho provozu, pak ani s touto jeho úvahou se státní zástupce neztotožňuje, neboť by opět nerespektovala vůli zákonodárce - tedy vůli přísněji postihovat pachatele, kteří nejenže poškodí obecně prospěšné zařízení, nýbrž v důsledku jejich jednání již není zařízení ani schopno samotného provozu. Soud se zcela správně zabýval též otázkou takové „nahraditelnosti“, avšak podle názoru státního zástupce se může její vyhodnocení promítnout nanejvýš v úvaze o druhu a výměře trestu, nikoli však v úvaze o naplnění či nenaplnění kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu. Státní zástupce tedy trvá na tom, aby byl předmětný skutek právně kvalifikován kromě přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku rovněž jako zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, přičemž jejich jednočinný souběh je možný.

5. V další části odvolání uplatnil státní zástupce námitky i v tom směru, že skutek nebyl posouzen též jako trestný čin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a že v důsledku právní kvalifikace skutku, kterou státní zástupce považuje za nesprávnou, byl obžalovanému uložen i mírný trest. Závěrem svého odvolání proto státní zástupce navrhl, aby Krajský soud v Ústí nad Labem, jakožto soud odvolací, zrušil jako nezákonný rozsudek soudu prvního stupně napadený odvoláním státního zástupce a aby mu vrátil věc k dalšímu řízení.

II.

Rozhodnutí odvolacího soudu

6. Krajský soud v Ústí nad Labem projednal odvolání státního zástupce ve veřejném zasedání, které konal v souladu s ustanovením § 202 odst. 2 tr. ř. v nepřítomnosti obžalovaného. Z podnětu podaného odvolání státního zástupce byla tedy podle § 254 odst. 1, 3 tr. ř. přezkoumána zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž krajský soud dospěl k závěru, že podané odvolání není důvodné.

7. V podané obžalobě byly v jednání obžalovaného spatřovány celkem tři trestné činy, jichž se měl dopustit v jednočinném souběhu - zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr.

zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Z nich nicméně okresní soud uznal za oprávněnou právní kvalifikaci prokázaného a nesporného jednání obžalovaného toliko podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, tedy jako přečinu poškození cizí věci, jehož znaky obžalovaný naplnil tím, že poškodil cizí věc, v daném případě autobus obchodní společnosti Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, zde v celkové výši nejméně 27 963 Kč. Takovýto závěr je bezpochyby správný a zbývá tak jen posoudit právní názor okresního soudu o tom, že obžalovaný svým jednáním současně nenaplnil znaky dalších dvou trestných činů, konkrétně zločinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku.

8. Pokud jde o zločin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení, okresní soud velmi podrobně a precizně rozvedl své závěry v odůvodnění napadeného rozsudku, které je zcela přesvědčivé a stěží lze k němu více dodat; z tohoto důvodu na něj odvolací soud již na tomto místě pro stručnost plně odkazuje, neboť se s ním ztotožňuje. Rovněž státní zástupce ve svém odvolání připustil, že soud prvního stupně bezesporu velmi pečlivě zkoumal znění ustanovení § 132 tr. zákoníku, které vykládá obsah pojmu „obecně prospěšné zařízení“ s tím, že jde mimo jiné o zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě, avšak namítl, že nebyl respektován smysl zákona a zákonodárcova vůle jako taková, která směřuje k přísnějšímu postihování jednání pachatelů napadajících věci či soubory věcí, které svou povahou a účelem přesahují potřeby a zájmy jednotlivce, neboť slouží širšímu, blíže neurčenému okruhu osob a při ohrožení jejich provozu způsobený následek dopadá plošně na podstatně větší okruh lidí. S touto námitkou se však nemohl odvolací soud ztotožnit. Již z citace komentářové literatury, kterou odvolatel rovněž připojil, je zřejmé, že výčet zařízení specifikovaných v ustanovení § 132 tr. zákoníku je výčtem taxativním. Má-li státní zástupce pochybnosti o tom, proč by nebylo možno autobus městské hromadné dopravy podřadit pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“, je tedy třeba se ptát, proč pak ale zákonodárce v § 132 tr. zákoníku pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ výkladově rozvinul tak, že jeho součástí se rozumí též vozidla (ve veřejné dopravě), avšak výlučně vozidla v dopravě drážní. Z toho tedy podle odvolacího soudu *a contrario* vyplývá, že pokud by zákonodárce hodlal zvýšeně chránit i vozidla ve veřejné dopravě silniční, nepochybně by to v ustanovení § 132 tr. zákoníku výslovně uvedl, nebo by v něm nezdůrazňoval jen vozidla drážní a zmínil by se o vozidlech obecně, tj. zakotvil by, že obecně prospěšným zařízením je mimo jiné zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a vozidel ve veřejné dopravě, anebo by naopak konkrétně uvedl, že obecně prospěšným zařízením je i zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a silničních vozidel ve veřejné silniční dopravě. Navenek se případně může jevit jako zvláštní, že pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ nespádají autobusy městské hromadné dopravy ani jiná vozidla, pokud nejde o vozidla drážní, která jediná požívají zvýšené ochrany, a že trolejbus městské hromadné dopravy jakožto vozidlo drážní již požívá zvýšené ochrany, přičemž městské autobusy a trolejbusy jsou často konstruovány na stejném technickém základě (karoserie) a pohybují se leckdy po stejných komunikacích. Nicméně svou logiku to má, jak již naznačil soud prvního stupně, neboť zásah do integrity drážního vozidla v důsledku případného protiprávního jednání může mít podstatně širší důsledky než v případě vozidla silničního. Vyřazení silničního vozidla, např. autobusu městské hromadné dopravy, z provozu neznamená naprosto zásadní dopad na celkový provoz veřejné dopravy na trase (konkrétní lince), na které je konkrétní autobus jako jedno z více (mnoha) vozidel provozován. Vyřazení autobus mohou ostatní autobusy provozované na stejné lince v zásadě bez problémů objet, případně kritické místo objet po jiném krátkém úseku. Naproti tomu v případě drážního vozidla se taková porucha dotýká provozu na trase či lince jako takového a další vozidla jej nemohou jednoduše objet, kritický úsek překonat po jiné trase apod. Markantní je to přirozeně zejména v případě kolejové dopravy, lanovek atd. Obdobně tak se to ovšem týká i trolejbusů, neboť znehybnění jednoho trolejbusu na lince omezuje i všechny další trolejbusy na trati, a to nejméně tím, že pokračování dopravy na trati není možné bez odpojení jednoho či druhého vozidla od trolejového vedení, aby mohla doprava pokračovat a aby další vozidla

pohybující se na trati mohla minout (překonat) poškozené vozidlo. Pokud v tom, co bylo uvedeno, státní zástupce přesto spatřuje nedokonalost právní úpravy, lze to jistě respektovat, nicméně v takovém případě může dát podnět zákonodárci ke změně ustanovení § 132 tr. zákoníku. Za současného znění zákona se však podle přesvědčení odvolacího soudu státní zástupce domáhá jeho nepřipustně extenzivního výkladu soudem, a to v neprospěch stíhané osoby.

9. V souvislosti s užitím kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku pak státní zástupce argumentoval tím, že v důsledku rozbití zadního skla autobusu musel být tento z bezpečnostních důvodů odstaven z provozu až do doby jeho opravy, čímž tedy došlo k poruše v jeho provozu. Tímto ovšem došlo k poruše provozu konkrétního vozidla, tedy autobusu XY, nikoli však obecně prospěšného zařízení jako takového, tj. ve smyslu souboru předmětů určených k obecnému provozu na lince městské hromadné dopravy. Z těchto důvodů také nelze akceptovat argument odvolatele o tom, že otázku relativně snadné nahraditelnosti autobusu lze promítnout nanejvýš v úvaze o druhu a výměře trestu, nemluvě již o tom, že nebylo-li shledáno naplnění znaku základní skutkové podstaty trestného činu podle § 276 tr. zákoníku, tím spíše nelze uvažovat ani o naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty téhož trestného činu.

10. Soud prvního stupně se dále rozhodl prokázané jednání obžalovaného nekvalifikovat rovněž ani jako přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Své rozhodnutí opět velmi podrobně odůvodnil a odkázal přitom k podpoře svého závěru jak na komentářovou literaturu, tak i (zcela konkrétně) na judikaturu Nejvyššího soudu. Oproti tomuto velmi podrobnému rozvedení závěrů okresního soudu stojí jen strohé odůvodnění odvolání státního zástupce, který navenek sice vyjadřuje respekt k soudní judikatuře (která je podle něj ovšem spíše obecného rázu), zároveň ale uzavírá, že právní posouzení je do značné míry otázkou individuální. Důvod pro právní kvalifikaci posuzovaného skutku též jako přečinu výtržnictví shledává odvolatel v neexistenci jakkoli ospravedlnitelných důvodů počínání obžalovaného a v povaze předmětu útoku a jeho následků. Ani jedna z uvedených okolností však podle odvolacího soudu nezakládá důvod pro odchýlení se od ustálené právní praxe a tyto jsou spíše zohlednitelné při úvahách o druhu a výši trestu. Okresní soud v daném případě správně zdůraznil, že jednání obžalovaného, byť obecně bylo jistě opovrženímhodné, se odehrálo ve velmi krátkém časovém úseku a v podstatě šlo o jeden jediný hod kameny směrem k autobusu. Odehrálo se na místě mimo obytnou zástavbu, které lze označit skutečně jako poměrně odlehlé, přičemž přítomni u něj dále byli již jen dva řidiči autobusů. Toto krátkodobé jednání skutečně i podle odvolacího soudu nedosáhlo takové intenzity, která by postačovala k jeho posouzení jako přečinu výtržnictví, a je třeba jej odlišit od jiných případů ničení motorových vozidel, kdy je uvedená právní kvalifikace naopak namístě (např. pokud pachatel či skupina pachatelů poškozuje zaparkované motorové vozidlo či více motorových vozidel tím, že ukopává zpětná zrcátka, kope do dveří a jiných částí karoserie, přebíhá přes vozidlo, skáče po kapotě či střeše apod., přičemž toto jednání trvá jistý, poměrně delší časový úsek, odehrává se v blízkosti zástavby apod.). Jak správně uvedl soud prvního stupně, nebylo-li by třeba zkoumat intenzitu jednání pachatele, pak by muselo být jako přečin výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku právně kvalifikováno v podstatě každé jednání naplňující znaky skutkové podstaty přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, k němuž by došlo veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Z praxe je přitom známo, že se tak neděje, a např. jednání, při nichž pachatel v úmyslu zmocnit se cizích věcí vloupá do motorového vozidla rozbitím jeho okenní výplně, vypáčením dveří apod., přičemž způsobí škodu na vozidle přesahující částku 5 000 Kč, bývají standardně právně kvalifikována jako souběh přečinů krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, a nikoli též jako přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, přestože i v takovýchto situacích pachatel na ulici, na parkovišti apod., tedy na místě veřejně přístupném, poškozuje cizí motorové vozidlo.

11. Pokud jde o výrok o trestu, ani zde krajský soud neshledal žádné pochybení, k němuž by došlo ve prospěch obžalovaného. Trest odnětí svobody, který mu byl soudem prvního stupně uložen, odpovídá

povaze a závažnosti jeho přečinu, jakož i dosavadnímu způsobu jeho života. Rozhodně není trestem nepřiměřeně přísným, ale na druhé straně ani trestem nepřiměřeně mírným. Jak připustil i státní zástupce v podaném odvolání, úvahám okresního soudu o trestu (v rámci té právní kvalifikace, k níž okresní soud dospěl) není namístě ničeho významnějšího vytknout a nesouhlas odvolatele s ukládaným trestem byl odvozen jen od nesouhlasu s pomínutím přísnější právní kvalifikace, zejména podle § 276 tr. zákoníku, neboť státní zástupce se původně domáhal ukládání trestu v dolní polovině zákonné trestní sazby, avšak té, která je zakotvena v ustanovení § 276 odst. 2 tr. zákoníku. Jestliže však okresní soud příslušným způsobem (správně) právně nekvalifikoval jednání obžalovaného a ukládal trest toliko v rámci trestní sazby podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, a to také v její dolní polovině, nepochybil. Stejně tak nepochybil tím, že výkon uloženého tříměsíčního trestu odnětí svobody podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 12 měsíců, přičemž své rozhodnutí adekvátně odůvodnil. Pochybení by jistě bylo možno spatřovat v tom, kdyby soud prvního stupně opomenul uložit obžalovanému jako součást výchovného působení trestu též přiměřenou povinnost k náhradě škody způsobené jeho trestným činem, avšak uložení této povinnosti je rovněž součástí napadeného výroku o trestu.

12. Na základě shora uvedených zjištění tedy dospěl odvolací soud k závěru, že napadený rozsudek je ve všech jeho výrocích zákonný a odůvodněný, a proto bylo odvolání státního zástupce jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítnuto.